

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MARINESCU, GABRIEL

De bello dacico : roman / Gabriel Marinescu. - Otopeni : Letras, 2023-
3 vol.

ISBN 978-630-312-084-3

Vol. 2 : Analema lui Vitruvius. - 2023. - ISBN 978-630-312-086-7
821.135.1

Credite copertă

Design: Éliza Lefebvre-Breton

Întreaga responsabilitate pentru conținutul acestei cărți
aparține autorului.

Copyright 2023, Gabriel Marinescu

Această carte este protejată de legea dreptului de autor.

Carte distribuită de www.piatadecarte.net,

email: office@piatadecarte.com.ro

Comenzi la tel. 021 367 5228 // 0787 708 844

Pentru solicitări de publicare vă puteți adresa editurii,

pe mail: edituraletras@piatadecarte.com.ro

Editura Letras / www.lettras.ro

contact@lettras.ro

CUPRINS

CARTEA aIVa. Întoarcerea la Sarmizegetusa

1 <i>Întoarcerea la Sarmizegetusa</i>	5
2 <i>Deliriant isti Daci!</i>	10
3 <i>Analema lui Vitruvius</i>	24
4 <i>Scrisoarea unui legionar</i>	35

CARTEA aVa. Manual pentru răsturnarea ordinii în stat

1 <i>Arta spionajului</i>	39
2 <i>Domițian este nebun iar voi niște proști!</i>	46
3 <i>Prinși în Cloaca Maxima</i>	65
4 <i>Exitus acta probat!</i>	92

CARTEA aVIa. Lacrimile împăratului Nerva Cocceius

1 <i>Aurul Dacilor</i>	96
2 <i>Legio I Sarmizegetusa</i>	115
3 <i>Politică și parfum la Lucurnum</i>	124
4 <i>Lacrimile împăratului Nerva Cocceius</i>	131
5 <i>Vivat Imperator!</i>	138
6 <i>Unde mă mai cari, nevastă?</i>	155

CARTEA aVIIa. Război cu dacii

1 <i>Război cu dacii</i>	159
2 <i>Jur să îmi apăr împăratul și legiunea</i>	181
3 <i>Tropaeum Traiani</i>	222
4 <i>Când toți o limbă vorbeam</i>	228
5 <i>Secretul geometrului Demetrios</i>	246
6 <i>Camarazilor mei din Legiunea Străină</i>	260
7 <i>Atentat la viața împăratului</i>	263

CARTEA aIVa. Întoarcerea la Sarmizegetusa*Întoarcerea la Sarmizegetusa – August, Anno Domini 90*

Drumul spre cetatea Sarmizegetusei urca printr-un defileu îngust, săpat de apa Grădiștei printre munți. Doar o fâșie de cer albastru, sfâșiată de brazii de pe culme, se vedea undeva sus, între pereții stâncoși. Jos lângă râu o pădure deasă de brazi și mesteceni se încăpățâna să-și agațe rădăcinile în coasta abruptă a muntelui. Câte o gaiță vrâstată cu albastru tâșnea obraznic din frunzișul negru-verde chemându-și neamurile.

După sălbăția din defileul Jiului, unde galii crezuseră că își lasă oasele, apropierea de Sarmizegetusa părea întoarcerea între oameni. Acolo unde locul era mai larg, dacii tăiaseră coasta muntelui atât cât să încapă cinci, șase case. Din loc în loc se vedea fumul câte unei fierării și se auzeau ciocane bătând pe nicovală. Daci bărboși, despuiți până la brâu, asudau lovind aprig fierul înroșit.

Pe drum începură să apară oamenii locului. Unii erau înarmați și nervoși ca niște armăsari în hamuri, alții liniștiți, își mânau vitele la păscut. Câte un dac cu coasa în spinare îi dădea „ziua-bună” lui Hălăucă și căsca ochii mari la galii blonzi, cu mustăți și cosițe împletite cu funde

După cinci mile drumul lăsă în urmă apa Grădiștei și începu să urce abrupt. În lumina clară a amiezii de August mii și mii de grăunți străluceau amestecați în colbul drumului. „Ăsta o fi aurul dacilor?” se întrebă Caius Lusius în gând. „Să nu crezi că-i aur!”, zise

Hălăucă citindu-i gândurile. „Este mică! Aurul e undeva mai departe, în munții dinspre apus”. Aerul tare făcea să-i usture nările. Spre miez-noapte, printre brazi, se vedea până departe țara Hațegului.

- Sarmizegetusa e dincolo de culme, își încurajă Ocas prietenii. Într-adevăr, când soarele începea să coboare din înaltul cerului, ajunseră la porțile cetății. Mii de case și drumuri înguste, întărite cu piatră, împânzeau coasta muntelui, strângând cetatea în mijloc ca pe o inimă vie.

Lui Caius Lusius nu i se păru mare Sarmizegetusa – abia acoperea culmea muntelui - dar văzu că are ziduri groase și înalte, clădite din bolovani mari de piatră cioplită așa încât să se îmbine fără mortar¹. Porțile largi din lemn de stejar erau acoperite cu foi de bronz bătute în cuie de fier. Sus pe metereze, de o parte și de alta a porții, două steaguri cu cap de lup își fluturau în vânt valul de pânză roșie.

- Înțeleg că alea sunt ale voastre, zise Astacix. Dar ce e cu sulitele cu coif în vârf, de lângă steaguri?

- Hă-hă-hă, le-am adus acum trei ani de la Tapae cu capete cu tot! Sunt ăia care nu s-au mai întors la Roma. Țăsta trebuie să știe mai bine! râse behăit Hălăucă arătând spre roman. Caius Lusius ridică privirea și simți că i se strânge pielea pe spinare. Își aduse aminte cum în urmă cu trei ani, după bătălia de la Tapae, Decebal îi pusese să descăpățâneze trupurile legionarilor uciși și să le înfigă capetele în sulite. Acum sutele de capete cu tot

¹ Dacii nu cunoșteau cimentul. Zidurile cetății erau clădite din blocuri de piatră legate între ele cu bârne de stejar cu capetele cioplite în coadă de rândunică.

cu coif zăceau înșirate pe creasta zidului. Craniile, dezgolite de pielea de pe față, rânjeau hidos arătând noilor veniți văgăunile seci ale ochilor. Caius descălecă și păși pe poarta cetății. Un gând neclar, că intră într-o lume fără întoarcere, îi încerca sufletul.

Cetatea fremăta de viață. Meșteri de toate felurile lucrau în ateliere cu porțile larg deschise la drum, negustori care își tocmeau marfa, cai și care cu animale de povară, soldați și oameni simpli umpleau drumurile cetății până sus la Casa Arsă. Urcând cu calul de dârlogi Oarcă simțea cum i se înfioară din nou nările adulmecând mirosul acela de vite, rășină de brad și lemn ars în vatră. Ajunsesese acasă.

Hălăucă trimisese din timp un dac la Sarmizegetusa să se știe că sosesc. Acum erau așteptați. În încăperea întunecoasă a Casei Arse, undeva între zecile de tarabostes, îl zări pe Decebal. Stătea de vorbă cu Diegis, Bicilis și Marele Preot Vezina. Oamenii tăcură și se dădură la o parte. Pentru câteva clipe se auzi numai sfârâitul flăcărilor din opaițele de lut.

- Ce v-am trimis eu să faceți și ce-ați făcut voi? sună aspru vocea lui Decebal. Deși privea încruntat, Hălăucă ghici un grăunte de bucurie în ochii regelui. Oarcă și Hălăucă ingenunchiară, apoi galii și Caius Lusius făcură la fel.

- Am făcut ce ne-ai trimis să facem!

- Și atunci cu ăștia ce e?

Hălăucă se uită în urmă spre gali.

- Dacă nu erau ei, nu ajungeam vii acasă! Au venit

cu noi de la Roma și vor să rămână la Sarmizegetusa. Sunt din neamul galilor, dar vorbesc latina².

Decebal se uită peste galii îngenunchiați.

- Voi ce știți să faceți? întrebă Decebal în latină.

Astacix se uită întrebător înspre Hălăucă. Nu se aștepta la o așa întrebare. Pentru că nu primea ajutor, se ridică, se uită împrejur și se apropie de unul din soldați. Dacul ținea strâns în mână o suliță. Vârful și prima treime erau din fier iar restul era din lemn. Astacix prinse fierul suliței între palmele sale mari și-l îndoi cu ușurința cu care flacăra înmoaie o lumânare de ceară.

- Hă-hă, se auzi un râset timid de undeva de lângă Decebal. Hă-hă-hă, răbufniră râsetele altor daci. Astacix se uită speriat în jur - credea că gluma l-a supărat pe Decebal. Se întoarse grăbit și cu aceeași ușurință, îndreptă sulița soldatului. Un bufnet plin de râsete scutură încăperea largă. Însuși Decebal râdea cu gura plină.

- Oamenii ăștia au fost gladiatori, zise Hălăucă peste toată gălăgia. După ce au căzut prizonieri în Gallia, romanii i-au vândut ca gladiatori la Roma. Fiecare dintre ei are cinci victorii în arena de la Circus Flavianus.

Astacix se apropie și îngenunche în fața lui Decebal.

- Mare Decebal, pe mine mă cheamă Astacix. Înainte să mă prindă romanii, eram rege în Gallia în țara Arvernilor, iar ei sunt oamenii mei. Toți sunt războinici. Pe el îl cheamă Ambiorix, pe cel din spatele lui îl

² În România de astăzi se întâlnesc nume de familie cu rezonanță galică: Gal, Galea, Galici

cheamă Eporedorix ... și dacă ne primești, rămânem bucuroși cu voi la Sarmizegetusa.

În încăpere se făcu liniște. Decebal se apropie de gal.

- Ridică-te omule, nu se cuvine ca un rege să stea în genunchi în fața altui rege. Suntem bucuroși să vă știm aici. Vreți să luptați alături de noi?

Astacix se uită întrebător spre tovarășii săi.

- Vrem!

- Dar să știți, la noi fiecare soldat este și plugar. Cât grâu seamănă, atâta mănâncă. Vă țineți învoiala?

- Fii fără teamă, așa cum ținem sabia în mână, tot așa strângeam și coarnele plugului la noi în Gallia.

- Atunci fiți bine veniți!

Chiote de bucurie se auziră între galii-gladiatori.

- Și tu ești tot gal? întrebă Decebal uitându-se spre Caius Lusius. Era singurul cu obrazul neted, fără barbă și cosițe împletite.

- Eu sunt roman. Am fost centurion în legiunea aVa Macedonica. Ne-am mai întâlnit la Tapae, în urmă cu trei ani, dar zeița Fortuna a vrut să vin odată cu ei aici la Sarmizegetusa. Vreau să trăiesc împreună cu voi ... dacă mă primiți.

- Poate că tu ești semnul pe care zeii ni-l trimit dinspre Roma. Fii bine-venit între noi!

Decebal se întoarse către Marele Preot Vezina.

- Părinte, pentru oamenii ăștia veniți de pe drum, nu s-ar cuveni un ospăț aici, în cetatea Sarmizegetusei?

- ... tot ziceai că ni se acrește vinul în butoaie!

- Dacă este așa, părinte, atunci cheamă lumea din cetate mâine la amiază aici, în fața Casei Arse. Dau de

băut și de mâncare la toți care vin!

- He-heee, să ne trăiești Decebal! Din toate părțile se auzeau chiote pentru petrecerea ce avea să vină. Când oamenii începură să iasă, Decebal se apropie de Hălăucă și îl luă pe după umeri.

- Vere, ia-l și pe nepotul Ocas și vino să ne zici cum a fost după ce ai scăpat pe mare la Ostia. Diegis ne-a zis ce știa, dar de-acolo v-a pierdut urma ...

- Aaaa, în Grecia am fost să ne căutăm de reume!

*Deliriant isti Daci!*³

Soarele apunea roșiatic dincolo de coama muntelui. În piața largă din fața Casei Arse sute de daci din jurul Sarmizegetusei veniseră la petrecere nu că îi chemase Decebal, dar mai ales să-i vadă pe galiu blonzi, cu mustăți și cosițe împletite precum fetele. De cu zori meșteri tâmplari așezaseră pe niște pari bătuți în pământ scânduri late care slujeau de mese și bănci sutelor de petrecăreți. Mesele erau rânduie în așa fel, că în mijlocul pieței rămăsese loc larg, cât să întoarcă un car cu lemne, fără să își ostenească boii. Decebal, Diegis și neamurile lor și mulți tarabostes se așezaseră sus, la mesele de lângă poarta Casei Arse. Erau veseli, dar se vedea cum fiecare își măsoară cu grijă cuvintele în fața regelui său.

În schimb, petrecerea adevărată era mai jos, acolo unde se adunase lumea de rând. Într-o margine,

³ Sunt nebuni acești Daci

amestecate între butoaiele cu vin, patruzeci-cincizeci de oi își așteptau proaste rândul la tăiere. Un dac gras și ciufulit le agăța de un proțap făcut din trei prăjini, le lua gâtul cu o custure și vărsa sângele și măruntaiele într-un hârdău mare de lemn. Dobitoacele erau apoi jupuite și tăiate în bucăți. Alți doi daci înfingeau bucățile de carne în țăpușe de fier și le potriveau la fript peste un morman de jar încins. Carnea grasă sfârâia ațâțator, ridicând valuri de fum alburii.

Când ajunse în piață, Caius Lusius se uită la lumea care petrecea gălăgioasă, apoi se așază stingher la masa galilor. Stăteau puțin mai jos de masa lui Decebal. Se miră când văzu că Decebal și nobilii din jurul lui beau vin din căni simple de lut și stăteau la aceleași mese de lemn ca lumea de rând.

După un timp, fete îmbrăcate cu ii albe și fote lungi începură să aducă vin și carne friptă la masa galilor. Era prima dată în viața lor când vedeau bărbați care își împleteau părul în cosițe. Zâmbeau sfioase, fără să ridice ochii, lăsau bucatele și fugeau repede între ai lor.

- *Est que celles-ci sont les filles qui cassent les noix entre leurs seins?* își întrebă Astacix vecinul. Zvelte și mlădioase, cu cămășile largi sub care săltau sânii pietroși, fetele păreau să fie ceea ce Hălăucă le promisese.

- *Nous ne sommes pas venus inutilement jusqu'ici!*

Galilor li se scurgeau ochii după fetele dacilor, dar nu îndrăzneau mai mult. Trecuse destul timp de când nu atinseseră muiere, dar Decebal, lumea nouă, necunoscută, și mai ales limba dacilor, îi lăsau fără

curaj.

Caius Lusius gustă vinul acriu și jindui după vinurile dulci și parfumate de la Roma. Cu mintea împrăștiată, ridică ochii înspre masa lui Decebal. Limba dacilor suna de neînțeles pentru el, aspră, cu mulți R și Z adunați în cuvinte parcă tăiate cu barda. La dreapta lui Decebal zări o fată. Părea să aibă șaptesprezece sau optsprezece ani. Purta aceeași ie albă cusută cu arnici roșu și fotă lungă, ca toate fetele dacilor. Stătea singură și tăcută lângă Decebal, fără ca cineva să-i dea atenție. Un zâmbet misterios, abia ghicit, îl făcu pe Caius să creadă că fata este fiica lui Decebal. Când privirile li se întâlniră, Caius o salută aplecând ușor capul. Surprinzător, fata îi răspunse la fel. Un gând lăuntric îl îmboldi să se ducă lângă ea, dar privirea aspră a lui Decebal, care stătea alături, îl făcu să se răzgândească.

Curând, peste râsetele și gălăgia petrecerii începură să se audă muzică de fluiere și tobe. Undeva în josul pieței, printre valurile de fum alburii, Caius Lusius văzu câteva zeci de daci tineri care veneau agale, urcând cu pas apăsător spre masa lui Decebal. Erau îmbrăcați cu brăcinari de lână și cămeși albe, strânse la mijloc cu chimir lat de piele. În mâini țineau toiege înalte iar la picioare purtau clopoței de aramă legați de nojițele opincilor. În urma lor veneau alți daci care cântau din fluiere și băteau ritmat în niște tobe acoperite cu piele de oaie. Se părea că lumea știa ce avea să vină, pentru că de peste tot se auzeau chiuituri. Mai marele lor, un dac vânjos, cu părul cărunt, se apropie de masa lui Decebal, își trase căciula de pe cap și întrebă simplu.

- Primiți călușul?

- Primim cu voie bună!

- Haideti băăă! strigă bătrânul celor din urmă.

Lumea tăcu așteptând. Călușarii se așezară în cerc în mijlocul pieței și începură să joace săltând ușor în ritmul tobelor. „Dom-dum, dom-dum, dom-dum ...”. La fiecare pas zurgălăii de la opinci sunau metalic, dând viață locului. „Hop ș-așa și iar așa! Hooop-ș-așaaa!” Pe măsură ce timpul trecea, ritmul tobelor devenea tot mai viu iar flăcării, cu cămășile ude de sudoare, îi țineau isonul lovind cu sete opincile de pământul bătătorit. Mulți dintre dacii care până atunci stătuseră pe margine, se prinseră în joc. Fiecare strângea cu putere brațele vecinului, încât hora părea un inel viu, care se învârtea înnebunitor în ritmul tobelor.

- „Hop ș-așa și iar așaaaa ...!”

Cu voie, ori poate fără voie, unul dintre călușari răsturnă hârdăul de lemn în care până atunci se adunaseră mațele oilor. Masa aceea informă de sânge și măruntaie roșii-albastre se risipi vâscoasă în colbul bătăturii. Întărâtați, călușarii se dezlănțuiră călcând cu furie viscerele sângerânde, așa cum lupii se dezlănțuie lângă prada încă zvâcnind.

- „Hop ș-așa și iar așaaaa ...!”

Câțiva își scoseseră jungherele de la brâu și strângând lama între dinți, cu ochii holbați, chiuiu sălbatec „- Aaiiii ... aaiiii”

Pentru Caius era prima dată când îi vedea pe daci jucând. Simți cum un fior îi strânge spatele și îi ridică părul măciucă în vârful capului. „*Deliriant isti Daci!*”

Mare Jupiter, nu pot decât să-ți mulțumesc că m-ai apărut și am scăpat cu viață!”. Ridică ochii spre Decebal. Regele privea nemișcat furtuna dezlănțuită, fără ca o singură cută să-i brăzdeze fața. Știa că ei sunt cei cu care putea să râdă în disprețul Romei și al sorții.

Jocul călușarilor se termină cu un „Hop ș-așa!!!” care făcu să răsunе cetatea Sarmizegetusei. Cu un genunche în colbul bătăturii, călușarii rămaseră cu privirea spre Decebal și toiegele ridicate deasupra capului ca într-un strigăt către Marele Zamolxe. În timp ce lumea din jur striga și chiuia, Decebal coborî lângă mai marele călușarilor și îi puse în palmă o pungă cu bani - pentru el și pentru osteneala oamenilor lui.

Când călușarii se împrăștiu pe la mesele oamenilor, Caius Lusius văzu că Decebal plecase de lângă fată. Se duse unde va mai sus lângă poarta Casei Arse ascultând ce vorbeau câțiva tarabostes. Rămasă singură, fata privea pe deasupra spectacolul petrecerii. Așa cum stătea cu mâinile în poală și cu spatele drept, semăna cu o zeiță care își privește supușii de sus, din tăria cerului. Caius Lusius nu se putu abține să nu vadă sub masă picioarele fetei. Aveau pielea netedă și lucioasă peste care nojițele opincilor se împleteau strâns, până sub genunchii adunați cuminte. Trase aer în piept și se ridică. Se apropie de fată și întrebă simplu.

- Cum te cheamă?

- Nedeea.

- Pe mine mă cheamă Caius Lusius ... am venit ieri cu Ocas, cu Alaucas și cu galii.

- Știu, te-am văzut la Casa Arsă!

Caius observă că fata vorbea curgător latina, dar cu un străveziu accent dac, semn că nu trecuse Istrul de prea multe ori.

- Ești fiica lui Decebal?

- Decebal este tatăl meu, zise fata privindu-l pe roman în ochi. Caius Lusius era un bărbat chiar frumos, înalt, suplu, cu fața bronzată și ochi albaștri. Cu toate că asta era răspunsul la care se aștepta, Caius rămase fără cuvinte. Ceea ce la Roma i se părea de neatins, aici se întâmpla a avea - stătea de vorbă cu fiica unui rege. Clipele treceau greu. Într-un târziu Nedeea rupse tăcerea.

- Ce făceai la Roma?

- Sunt ofițer, de fapt eram ofițer ... se bâlbâi Caius Lusius. Eram centurion în legiunea aVa Macedonica.

- Atunci de ce ai plecat?

- Pentru că nu puteam altfel! Pentru că Alaucas mi-a salvat viața în două rânduri și pentru că sunt un om de onoare. Îi voi fi recunoscător până la moarte. Prima oară ne-am întâlnit la Tapae ...

- De ce ați venit cu armată peste noi în Dacia? Acolo la Tapae l-ați ucis pe unchiul Berlea!

Caius Lusius simți întrebarea fetei cum sună tăios, ca ascuțișul unei săbii.

- Îmi pare rău de unchiul tău și de toți oamenii care au murit acolo. Sunt timpuri când generali fără minte ne aruncă unii împotriva altora. Pentru ei viața unui om nu cântărește mai mult decât un grăunte de nisip! Dar de acum încolo, se pare că o să fie liniște. Împăratul nostru